

DE STAAT VAN DE TWEEDE KAMER (2014)

Inhoudsopgave

Blz.

1. Inleiding
2. Algemene opmerkingen en prestatiegegevens over 2014
3. De Kamer als medewetgever en het onderzoek naar uitvoerbaarheid van beleid en wetgeving
4. De Kamer als controleur van de regering en de informatiepositie van de Kamer
5. Agendasetting in de Tweede Kamer
6. Kennis en ervaring in relatie met het parlementaire werk
7. Verkiezingen en regeerakkoorden
8. Tweede Kamer en de samenleving
9. Tweede Kamer, Europa en overige internationale niveaus

Literatuur

1. Inleiding

Het Presidium presenteert hierbij de vijfde Staat van de Tweede Kamer¹. Het Presidium herinnert eraan dat de Staat bedoeld is als een jaarverslag, niet als een beleidsdocument. Wel kunnen de meerjarencijfers natuurlijk inspireren tot reflectie over ontwikkelingen in de werkwijze van de Kamer.

Deze Staat is nog ingedeeld zoals de vorige, dat wil zeggen: opgebouwd rond de zgn. zelfreflectiepunten uit het rapport 'Vertrouwen en zelfvertrouwen'². Het Presidium kan zich echter voorstellen dat het, na deze vijfjarenreeks, voor een nieuwe opbouw kiest. Het heeft immers niet veel zin elk jaar weer uitvoerig stil te staan bij bijvoorbeeld het formatieproces of de scholing voor nieuwe Kamerleden; dit zijn immers niet elk jaar terugkerende issues. Bovendien zijn vrijwel doorlopend evaluatieonderzoeken gaande in de Kamer rond 'reflectiepunten', zoals rond de samenwerking met adviesorganen en met de wetenschap, en rond de totstandkoming en uitvoering van de eigen onderzoeksagenda. Per jaar kunnen de aandachtspunten in de Staat daarom verschillen, afhankelijk van het verloop of de uitkomsten van die deelonderzoeken.

Het Presidium komt daarom ook terug op zijn eerdere aan de Kamer geuite voornemen om na de eerste vijf jaren van systematische informatieverschaffing in de Staat over de parlementaire zelfreflectie aan externen te vragen om al die informatie te duiden in termen van de (bedoeling van) de zelfreflectie. Dat zou niet alleen de al uitgevoerde en nog in uitvoering zijnde deelonderzoeken negeren, maar roept ook de discussie op of de kosten van een dergelijk extern onderzoek opwegen tegen de baten, waar het uiteindelijk immers de Kamer zelf is die moet oordelen over het eigen functioneren. Dit neemt niet weg dat het Presidium op zeker moment nog wel kan besluiten tot een alomvattende evaluatie van het functioneren van de Kamer.

¹ De Staat over resp. 2010 tot en met 2013 verscheen als Kamerstuk 32 745 nr. 4, resp. 33 210 nr. 4, 33 609 nr. 4 en 33 924 nr. 4

² Kamerstuk 31 845 nr. 3

Invalshoeken

Het Presidium volgt nog eenmaal de reflectiepunten die ook in de eerste vier Staten zijn gebruikt. In kernwoorden uitgedrukt gaat het om aandacht voor uitvoerbaarheid van beleid, vermijden van incidentenpolitiek, waken voor informatie- en kennisachterstand, compensatie van de gevolgen van de kortere zittingsduur van leden en hoeden van het dualisme. Het heeft in de vorige paragraaf uiteengezet dat het voortaan jaarlijks zal bezien aan welke actuele ontwikkelingen in de werkwijze het aandacht wil schenken. De prestatiegegevens die het zal blijven presenteren zullen uiteraard de kerntaken van het parlement blijven betreffen: medewetgeven, controleren van de regering en vertegenwoordigen van het gehele Nederlandse volk.

Daarnaast zal de relatie van de Tweede Kamer met de samenleving en met het internationale platform, waaronder het Europese, aan de orde komen. Dit alles uiteraard belicht vanuit de kerntaken van het parlement:

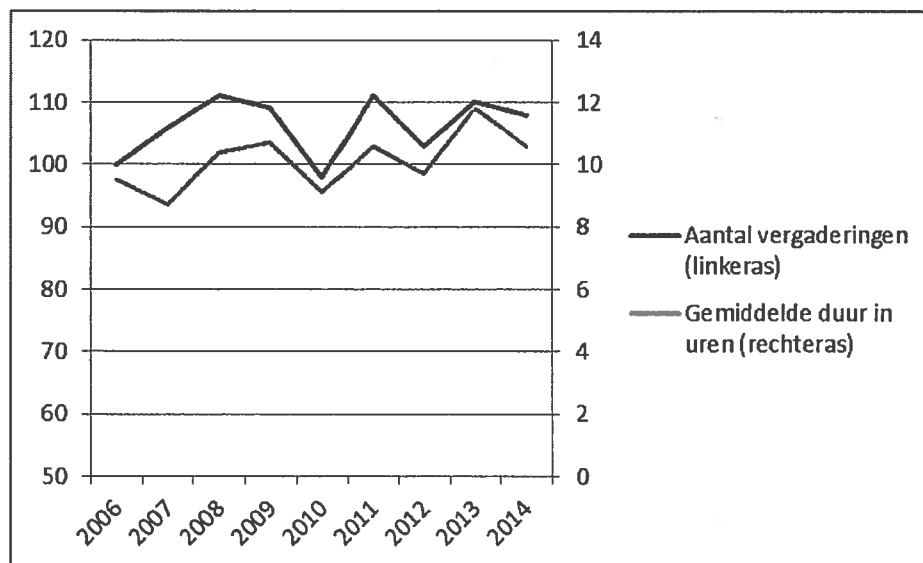
Het Presidium benadrukt dat veel werkzaamheden van individuele Kamerleden en van de fracties niet in de Staat tot uitdrukking komen, zoals alle vergaderingen in fractieverband of alle gesprekken en werkbezoeken die individueel of in fractieverband gevoerd en afgelegd worden of alle correspondentie die met individuele burgers gevoerd wordt door een Kamerlid. Dit betekent dat de Staat slechts een beperkt beeld geeft van de werkzaamheden die in de Kamer verricht worden.

2. Algemene opmerkingen en prestatiegegevens over 2014

Het aantal plenaire vergaderingen is tamelijk stabiel:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
aantal	100	106	111	109	98	111	103	110	108
uren	948	924	1159	1167	897	1177	999	1299	1143
gem. ³	9,5	8,7	10,4	10,7	9,1	10,6	9,7	11,8	10,6

Tabel 1 Plenaire vergaderingen

Grafiek 1: plenaire vergaderingen in aantallen en gemiddelde duur

³ Gemiddelde duur van een vergadering in uren.

Wel plaatst het Presidium wederom de kanttekening dat er tot méér dertigledendebatten wordt besloten dan er uiteindelijk gevoerd wordt. Door het verstrijken van de tijd tussen het besluit en het moment waarop het debat voor de plenaire vergadering geagendeerd kan worden, wordt niet zelden door de aanvrager verzocht het definitief van de lijst van in te plannen debatten te halen omdat het onderwerp inmiddels is besproken in een commissievergadering of afdoende aan de orde is geweest of kan komen in een ander debat.

Het Presidium heeft in de vorige Staat uitvoerig stilgestaan bij frequentie en duur van de regelingen van werkzaamheden. Beide baren het Presidium zorgen, omdat de hiermee gemoeide vergadertijd druk legt op de voor inhoudelijke debatten beschikbare tijd. In 2014 waren er 129 regelingen van werkzaamheden; de langste duurde één uur⁷.

In tabel 3 is het *totale* aantal commissievergaderingen opgenomen. Het grootste aandeel in de 1226 vergaderingen hadden de algemeen overleggen met de regering (427 in 2014, zie tabel 5), direct gevolgd door procedurevergaderingen (326 in 2014, zie tabel 4).

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1584	1323	1421	1741	1720	1180	1734	1106	1391	1226

Tabel 3 Aantal commissievergaderingen (alle vormen)

Het aantal commissievergaderingen fluctueert sterk door de jaren heen, waarvoor geen evidente oorzaken zijn aan te wijzen. Vermoedelijk speelt wel een rol dat het aantal Kamercommissies in 2012 is afgenomen vanwege de vermindering van het aantal ministeries. Het gemiddelde over de tienjarenreeks in tabel 3 bedraagt 1443. Sinds 2012 is het aantal commissievergaderingen beneden dit gemiddelde. Terwijl het aantal plenaire vergaderingen in 2014 bovengemiddeld was, was bij het aantal commissievergaderingen het omgekeerde het geval.

Het Presidium moedigt zeer aan dat de commissies zelf hun activiteiten jaarlijks evalueren en de statistiek van de eigen commissie ook vergelijken met die van andere commissies.

	2010	2011	2012	2013	2014
procedurevergaderingen	362	387	328	347	326
via e-mail	573	686	540	710	552

Tabel 4 Procedurevergaderingen en procedurebesluiten via e-mail

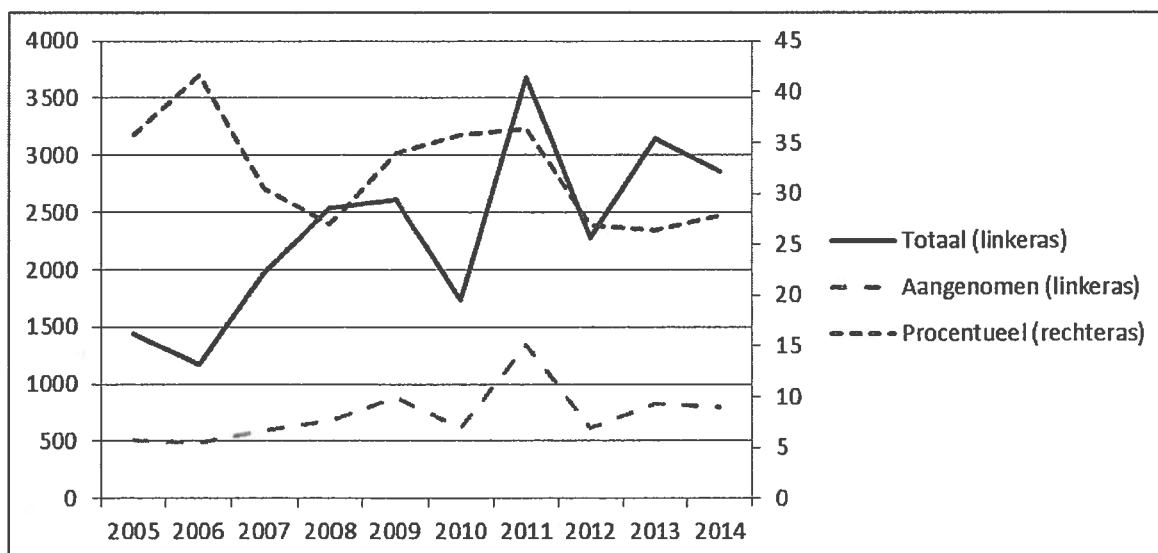
Het verschijnsel ‘besluitvorming langs schriftelijke weg’ ofwel met gebruikmaking van een “e-mailprocedure” heeft eind 2014 een reglementaire basis gekregen⁸. Ten opzichte van 2013 is het aantal echter iets gedaald.

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
558	481	470	644	557	399	548	360	437	427

Tabel 5 Aantal algemeen overleggen

⁷ Dit was de RvW op 2 september, die precies 1 uur, 1 minuut en 11 seconden duurde.

⁸ Aan artikel 36 RvO is een vierde lid toegevoegd, luidende: “Indien een voorstel eenvoudig en spoedeisend van aard is, kunnen de leden van de commissie langs schriftelijke weg over dat voorstel besluiten. De voorzitter van de commissie beslist of een voorstel eenvoudig en spoedeisend van aard is. Het besluit, bedoeld in de eerste volzin, wordt genomen als ware de Kamer in voltallige samenstelling bijeen en zou zij stemmen als bedoeld in artikel 69, derde lid”. In het parlementaire informatiesysteem Parlis wordt de emailprocedure binnenkort ook als zelfstandige besluitvormingsprocedure opgenomen en openbaar gemaakt.

Grafiek 4 Aantallen ingediende moties en percentages aangenomen moties

Wat betreft het percentage aangenomen moties valt op dat het aantal in 2014 ingediende moties is gedaald ten opzichte van dat in 2013 en dat de afnemende tendens ten opzichte van 2011 dus doorzet. Overigens blijft het percentage aangenomen moties de laatste jaren aan de lage kant in vergelijking met eerdere jaren.

Er vindt vanuit de Kamer geen systematische controle plaats op de uitvoering van aangenomen moties. De Kamer hanteert de stelregel dat zij er van uitgaat dat deze worden uitgevoerd, tenzij de regering uitdrukkelijk iets anders bericht. Het wordt aan de indiener overgelaten om de uitvoering van zijn motie te monitoren. In de jaarlijkse begrotingswetsvoorstellen wordt door de regering een “stand van zaken” gepresenteerd wat betreft aangenomen moties.

3. De Kamer als medewetgever en het onderzoek naar uitvoerbaarheid van beleid en wetgeving

Het aantal wetsvoorstellen dat jaarlijks bij de Tweede Kamer wordt ingediend laat een grillige curve zien. Het ligt al jaren tussen de twee- en driehonderd; vaak wordt het gemiddelde van 250 wetsvoorstellen per jaar gehanteerd. In 2014 zijn echter de minste wetsvoorstellen van de laatste tien jaar ingediend (zie tabel 7). Het aandeel initiatiefwetsvoorstellen blijft gering.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
wetsvoorstellen ¹⁰	291	269	214	285	184	256	279	249	235	175
wv. initiatieven	9	23	9	14	6	8	14	18	10	15
wetgevingsov.	36	36	36	38	44	26	37	49	34	39

Tabel 7 Wetsvoorstellen en wetgevingsoverleggen

¹⁰ Het betreft het aantal ingediende wetsvoorstellen, inclusief begrotingswetsvoorstellen

Het aantal ingediende amendementen¹² blijft stijgen en heeft over een reeks van jaren gezien in 2014 een hoogtepunt bereikt. Het percentage aangenomen amendementen blijft de laatste jaren daarentegen relatief laag.

De leden ontvangen ondersteuning op het moment dat zij amendementen overwegen in te dienen van het Bureau wetgeving (BW) en, indien het om begrotingswetsvoorstellen gaat, van het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven (BOR). Deze ondersteuning vindt op vertrouwelijke basis plaats.

Vaststaat dat zeker niet alle amendementen die aan het BW worden voorgelegd, ook daadwerkelijk worden ingediend. Naar schatting wordt de helft van de conceptamendementen uiteindelijk niet ingediend. De niet-ingediende amendementen worden echter niet geregistreerd; zij blijven in de vertrouwenssfeer tussen indiener(s) en het BW. Niet-ingediende amendementen hebben doorgaans evenveel voorbereiding geleverd als ingediende amendementen. Het Presidium heeft in de vorige Staat al gewag gemaakt van zijn zorg dat indiening vaak pas plaatsvindt kort voor of tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel.

Leden kunnen ook, ingevolge een overeenkomst tussen het Presidium en de regering, een beroep doen op ambtenaren van de departementen indien zij amendementen voorbereiden. In welke mate zij rechtstreeks een beroep doen op departementsambtenaren is niet bekend.

Ingevolge dezelfde overeenkomst kunnen leden ook ondersteuning ontvangen bij de voorbereiding van initiatiefwetgeving of van een initiatiefnota. Daarnaast heeft het Presidium een interne regeling getroffen die voorziet in een bescheiden financiering van hulp van externe deskundigen aan initiatiefnemers¹³. Tot nu toe is hier enkele malen gebruik van gemaakt.

De commissiegriffiers brengen in beginsel bij elk wetsvoorstel, met uitzondering van de begrotingsvoorstellen waarover het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven notities uitbrengt, een wetgevingsrapport uit, waarin zij de leden attenderen op bijzonderheden. In 2014 ging het om 121 wetgevingsrapporten.

De Kamer heeft tijdens de zelfreflectie zelf gepleit voor méér aandacht voor de uitvoerbaarheid van voorgestelde wetgeving en beleidsmaatregelen. Instrumenten die de Kamer kan inzetten om die aandacht te vergroten zijn:

- uitvoeringsonderzoeken ex post en ex ante, door een Kamercommissie zelf uit te voeren door onder andere hoorzittingen en gesprekken of door gebruik te maken van de expertise van adviesorganen (die óf vaak op hun beurt al aandacht hebben besteed aan uitvoeringsvragen dan wel in staat zijn die vragen alsnog te beantwoorden);
- begrotingsonderzoeken, vooral als het gaat om de evaluatie (ex post) van beleidsmaatregelen of om een kritische reflectie op verwachte resultaten (ex ante);
- de wetgevingsrapporten en andere notities van de ambtelijke commissiestaven.

De Onderwijsraad heeft in oktober 2014, op verzoek van de Kamer, een rapport uitgebracht, "Onderwijspolitiek na de commissie-Dijsselbloem"¹⁴, waarin de raad constateert dat het politieke besluitvormingsproces, ondanks de aanbevelingen van de commissie-Dijsselbloem, nog aan zorgvuldigheid kan winnen. Om te voorkomen dat beleid- en uitvoeringspraktijk te

¹² Inclusief amendementen op begrotingswetsvoorstellen.

¹³ Het gaat op dit moment om een bedrag van maximaal €5.000.

¹⁴ Kamerstuk 31 007 nr. 31

De meeste adviesorganen van de overheid zijn wettelijk of statutair niet alleen adviesorgaan van de regering, maar ook van het parlement. Naast het rechtstreekse verzoek om een advies, behoren tot de mogelijkheden: briefings en updates van reeds uitgebrachte adviezen, korte adviesbrieven, briefings bij nieuwe adviezen, het vroegtijdig aanbieden en bespreken van het jaarlijkse werkprogramma en het op strategische momenten raadplegen van het actuele kennisaanbod. Het feitelijke “gebruik” van de adviesorganen door de Kamer(commissies) is nog in ontwikkeling. In 2014 werd viermaal om een ‘advies’ gevraagd ¹⁸, minder vaak dan in 2013 (zes maal).

Sinds 1 september 2010 kan de Kamer, door een wijziging van de Wet op de Raad van State, aan de Raad om voorlichting vragen over kwesties van bestuur en wetgeving. Deze voorlichting moet duidelijk onderscheiden worden van de adviesfunctie van de raad. Ook hier werd, net als in 2013, door de Kamer spaarzaam gebruik van gemaakt, slechts eenmaal ¹⁹.

De Nationale ombudsman brengt zijn rapporten, waarin aanbevelingen zijn opgenomen met betrekking tot de uitvoering van beleid, ter kennis van de Kamer. Statistische en andere gegevens over die rapporten zijn opgenomen in de jaarverslagen die de Nationale ombudsman uitbrengt en die elk jaar onderwerp zijn van een debat in de Tweede Kamer.

4. De Kamer als controleur van de regering en de informatiepositie van de Kamer

Informatie bereikt de Kamer op tal van manieren. De belangrijkste bron blijft de regering, die grondwettelijk verplicht is om de inlichtingen die de Kamer verlangt, juist en volledig te verstrekken. Deze inlichtingenplicht impliceert overigens ook een actieve, ongevraagde informatieverstrekking, zoals ook uiteengezet in een uitvoerige notitie van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de reikwijdte van artikel 68 van de Grondwet d.d. 21 januari 2002 ²⁰. Het Presidium herinnert hieraan, omdat regelmatig vragen rijzen bij de leden over die reikwijdte. Het ‘toezicht’ op een juiste nakoming van de inlichtingenplicht van de regering jegens het parlement, waaronder begrepen het niet verstrekken van de gevraagde inlichtingen met een beroep op de uitzonderingsgronden, berust bij de Kamers zelf, met als ultieme sanctie een motie van afkeuring.

In onderstaande tabel zijn de verschillende instrumenten waarmee de Kamer informatie van de regering verkrijgt opgenomen. Hierbij past natuurlijk de kanttekening dat de regering veel informatie eigener beweging verstrekt en *tijdens* overleg met de Kamer.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mondelinge vragen ²¹	96	92	113	134	135	101	217	166	180	168
aangemeld						698	1064	881	959	907
Schriftelijke	2045	1772	2671	3002	3029	2552	3055	2535	2562	2423

¹⁸ Te weten door de vaste commissie voor Financiën aan het Centraal Planbureau (om een reactie op een OESO-studie naar de relatie tussen inkomensongelijkheid en economische groei) en driemaal door de vaste commissie voor OCW aan de Onderwijsraad (over de professionele ruimte van leraar en schoolleiding, het jonge kind en het initiatiefwetsvoorstel Bisschop, Van Meenen en Rog).

¹⁹ Te weten door de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties (over de positie van Gevolmachtigde ministers in de Rijksministerraad).

²⁰ Kamerstuk 28 362 nr. 2

²¹ Bedoeld zijn de mondelinge vragenreeksen, bestaande uit de vragen van de eerste vraagsteller en de vervolgvragen van andere leden.

regeringsbeleid doorklinkt, vooral als een bewindspersoon daar verantwoordelijk voor wordt gesteld.

Kon het Presidium in de vorige Staat melding maken van een externe analyse van 10 jaar schriftelijke Kamervragen (de periode 2002-2013), in 2014 is intern een analyse gemaakt van de 832 schriftelijke vragen die in de maanden februari tot en met mei van dat jaar zijn gesteld. De beleidsterreinen Veiligheid en Justitie en Volksgezondheid, Welzijn en Sport bleken nog steeds koploper als het gaat om de hoeveelheid vragen. Internetsites zijn koploper gebleken als bron van vragen (bijna 40 procent), op afstand gevolgd door krantenberichten (18 procent). In 70 procent van de vragen werd de regering min of meer aangespoord (beleids)maatregelen te nemen en werden de vragen dus niet beperkt tot 'inlichtingen'.

De Algemene Rekenkamer is ook een belangrijke bron van informatie voor de Kamer. Niet alleen brengt de Rekenkamer al haar rapporten ter kennis van de Kamer (vaak begeleid door briefings), maar op verzoek van de Kamer kan zij ook specifieke onderzoeken uitvoeren (zogenoemde verzoekonderzoeken) of schriftelijke dan wel mondelinge voorlichting geven.

In 2014 heeft de Algemene Rekenkamer behalve haar rapport *Staat van de rijksverantwoording 2013* en de rapporten bij de jaarverslagen 2013 van de ministers op de derde woensdag in mei, gedurende het jaar diverse brieven en publicaties naar de Kamer gestuurd, waaronder acht brieven over geactualiseerde webdossiers, vier brochures over effecten van bezuinigingen, alsmede dertien onderzoeksrapporten en een "beeldrapport" (Kamerstuk 22026, nr. 462 over de HSL-Zuid). Tevens heeft de Algemene Rekenkamer - in de periode oktober-november - dertien brieven met aandachtspunten bij de diverse begrotingshoofdstukken van de Rijksbegroting 2015 aan de Kamer gezonden. De Algemene Rekenkamer heeft in 2014 op verzoek van diverse Kamercommissies 27 maal een besloten technische briefing aangeboden over uitgebrachte brieven of publicaties.

De Tweede Kamer heeft in 2014 één onderzoek ontvangen dat de Algemene Rekenkamer op schriftelijk verzoek van de Kamer heeft uitgevoerd: het op 6 november 2014 ontvangen rapport "Belastingontwijking; een verdiepend onderzoek naar belastingontwijking in relatie tot het verdragen-netwerk" (Kamerstuk 25 087, nr. 78). Over het verzoek (Kamerstuk 33 625, 61) is door de Kamer besloten op 26 november 2013 en door de Voorzitter bij brief van 3 december 2013 aan de Algemene Rekenkamer voorgelegd. De Algemene Rekenkamer heeft de Kamer op 18 februari 2014 laten weten aan het verzoek tegemoet te kunnen komen.

Volledigheidshalve verwijst het Presidium naar wat hij in de vorige paragraaf gemeld heeft over de samenwerking met adviesraden en de Raad van State.

De Kamer verkrijgt uiteraard ook uit andere bronnen dan de regering gevraagd en ongevraagd informatie, zoals van adviesorganen (zie ook het vorige hoofdstuk), van deskundigen, van burgers en van instellingen. Deze vormen de genodigden voor de hoorzittingen en rondetafelgesprekken of worden afzonderlijk gehoord.

De in het najaar van 2011 begonnen pilot Parlement en Wetenschap, in het kader van het project "Versterking kennispositie parlement", is medio 2014 afgesloten met een positieve evaluatie, zowel aan de zijde van de Kamer als aan de zijde van de wetenschapsorganisaties (KNAW, NWO, VSNU en de Jonge Akademie). Op grond daarvan is besloten om met drie 'producten' door te gaan, te weten ontbijtbijeenkomsten (informele ontmoetingen tussen Kamerleden en wetenschappers), netwerkverkenningen (samenstellen van een lijst van

Er wordt in de bijeenkomsten van de Kamervoorzitter met de commissievoorzitters en -ondervoorzitters en in de Commissie voor de Werkwijze voortdurend gesproken over manieren om samenloop van parlementaire instrumenten zo veel mogelijk te voorkomen, als die samenloop tot versnippering van informatie en onoverzichtelijkheid van het “gemeen overleg” met de regering leidt. Voorzitter en commissievoorzitters trachten te bevorderen dat leden ook in hun informatievergaring zo veel mogelijk de “commissieroute” bewandelen, waarbij immers bundeling van vragen kan plaatsvinden en overleg gevoerd kan worden over onderwerpen. In het vorige hoofdstuk heeft het Presidium al geconstateerd dat het schriftelijk overleg met de regering door een commissie is toegenomen en individuele schriftelijke vragen zijn afgenomen. Dat neemt niet weg dat individuele Kamerleden om hen moverende redenen in een bepaald geval natuurlijk toch voor de laatste weg kunnen kiezen.

In 2014 zijn geen nieuwe onderzoeken gestart in het kader van de eigen toekomst- en onderzoeksagenda van de Kamer. Omdat nog één onderzoek uit de agenda voor 2012 gaande was (ICT bij de overheid), daarnaast de enquête over Woningcorporaties liep, een tweede enquêtecommissie (naar het Fyra-project) én een Tijdelijke commissie haar werkzaamheden begon ter uitvoering van de aanbevelingen inzake de Wet op de parlementaire enquête die voortvloeiden uit de enquêtecommissie Financieel Stelsel, heeft de Kamer er bewust van afgezien om nog andere onderzoeken te entameren in 2014. De Commissie voor de Rijksuitgaven zal begin 2015 een evaluatie van het instrument “eigen toekomst- en onderzoeksagenda” presenteren.

In oktober 2014 heeft de Tijdelijke commissie ICT-projecten bij de overheid haar eindrapport uitgebracht²⁸. Later in diezelfde maand bracht de enquêtecommissie Woningcorporaties eveneens haar eindrapport uit²⁹.

Ook initiatiefnota's hebben doorgaans tot doel om een onderwerp uit te diepen en op de agenda van een Kamercommissie te plaatsen (zie tabel 12). Het instrument is duidelijk ‘in opmars’: in 2014 meer dan verdubbeld ten opzichte van 2013.

2009	2010	2011	2012	2013	2014
3	2	2	6	11	26

Tabel 12 Initiatiefnota's

6. Kennis en ervaring in relatie met het parlementaire werk

Het Presidium volstaat met verwijzing naar wat in de vorige Staat al is opgemerkt over het zgn. permanente cursusaanbod aan Kamerleden en medewerkers. Dit programma is qua opzet niet gewijzigd in 2014.

In de zomer van 2014 bood de werkgroep die door het Presidium was ingesteld om te onderzoeken of de bestaande regelingen in de Kamer ten aanzien van de handhaving van de integriteit van haar leden voldoende zijn en, zo niet, waarin verbeteringen mogelijk zijn, zijn rapport aan³⁰. Vrijwel alle aanbevelingen van de werkgroep zijn eind 2014 door de Kamer

²⁷ Ook voor een interpellatie is de steun van ten minste 30 leden nodig. Het verschil tussen een dertigledendebat en een interpellatie is gelegen in het verloop. Het eerste is feitelijk een gewoon debat met twee termijnen, een interpellatie kent alleen aan de aanvrager twee termijnen toe en slechts één aan de overige woordvoerders.

²⁸ Kamerstuk 33 326 nr. 5

²⁹ Kamerstuk 33 606 nr. 4

³⁰ Kamerstuk 33 924 nr. 15

Binnenlandse werkbezoeken	34	48	38	54	29	43	17	53	41
---------------------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Tabel 13 Actieve contactvormen met burgers en instellingen in aantallen

Er zijn ook *passieve* vormen van contact tussen Kamer en samenleving, dat wil zeggen: contact waarbij van de zijde van de Kamer alleen wordt geïnformeerd. Deze contactvormen zijn opgenomen in de volgende tabel:

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bezoekers ³⁸	148.777	160.470	152.292	181.561	166.176	177.538	177.471
Internet ³⁹	692.294	831.526	1.609.500	1.459.116	1.340.309	686.840	1.046.890
Vergaderapp ⁴⁰							4.290
Kijkers rechtstreekse tv-uitzendingen:							
Vragenuur ⁴¹	92.000	130.000	135.536	114.667	118.710	121.323	106.342
Prinsjesdag ⁴²	1.403.000	974.000	1.015.000	1.216.000	1.047.000	1.470.000	1.475.000
Apb ⁴³	424.000	318.000	405.500	317.500	349.000 ⁴⁴	478.000	351.000
Kijkers live-streams plenair	466.016	471.115	480.649	899.165	570.017	484.921	382.054
Kijkers live-streams commissies	140.625	157.782	175.192	289.599	248.974	224.480	344.410
Kijkers debat gemist							277.073
Kijkers YouTube ⁴⁵							
Woningcorporaties							57.132
ICT overheid							4.109

Tabel 14 Overige contactvormen met burgers

Uit deze cijfers valt op te maken dat het aantal bezoekers aan de Kamer stabiel is over een reeks van jaren.

Het aantal bezoekers van de website van de Kamer in 2014 is aanmerkelijk hoger dan in 2013, maar voor het relatief lage aantal in 2013 gold de verklaring van de invoering van de 'cookie'-wetgeving. De vernieuwing van de website van de Kamer in oktober 2013 heeft ook

³⁷ Het burgerinitiatief "Stop overvolle klassen"; over het burgerinitiatief "Stop Buitenland nu" moet de Kamer nog beslissen over het al dan niet behandelen.

³⁸ Bedoeld zijn bezoekers die op enig moment plaatsnemen op de publieke tribune in de grote vergaderzaal (ook als daar géén vergadering plaatsvindt) of bij een commissievergadering, individueel of in groepsverband, al dan niet in het kader van een rondleiding.

³⁹ Het betreft zogenoemde "unieke bezoeken": elke keer dat een bezoeker verbinding zoekt met de Kamersite.

⁴⁰ Betreft het aantal malen dat de vergaderapp is gedownload in de Apple store; de app voor androidtoestellen is in ontwikkeling.

⁴¹ De gemiddelde kijkdichtheid

⁴² De uitzending van na de troonrede gevoerde gesprekken in het gebouw van de Tweede Kamer.

⁴³ Algemene politieke beschouwingen

⁴⁴ In 2012 betrof dit het debat over de regeringsverklaring

⁴⁵ Via het YouTube-kanaal van de Tweede Kamer kunnen gebruikers de openbare verhoren van parlementaire enquêtecommissies en onderzoekscommissies terugkijken.

Europese instrumenten. Indien beide Kamers uitgenodigd worden om een ander parlement te bezoeken, wordt een bicamerale delegatie samengesteld.

In 2014 is al begonnen met de gezamenlijke voorbereiding van de parlementaire activiteiten in het kader van het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie in het eerste halfjaar van 2016, door het opzetten van een projectorganisatie en de keuze van thema's voor enkele interparlementaire conferenties tijdens het voorzitterschap.

De Kamercommissies leggen niet alleen regelmatig bezoek af aan Brussel, maar ook aan het overige buitenland.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Buitenlandse werkbezoeken	15	35	17	9	15	9	14	26
Bezoeken aan ⁵⁰ Europese instellingen	2	10	9	6	9	3	9	4
Deelname aan internationale conferenties	31	7	13	14	9	17	18	12

Tabel 16 Aantal buitenlandse werkbezoeken

Opvallend is het relatief hoge aantal buitenlandse werkbezoeken in 2014, maar dat kan verklaard worden uit de mogelijkheid die de commissies hebben om het (bescheiden) jaarlijkse reisbudget samen te voegen met dat van volgende jaren, waardoor verder gelegen bestemmingen bereikbaar worden. De overige buitenlandse activiteiten waren minder vaak aan de orde dan in 2013. Dat geldt ook voor de ontvangsten van buitenlandse delegaties (zie tabel 17).

De reisdoelen worden niet systematisch geregistreerd. Wel wordt van elke reis een verslag uitgebracht, dat als Kamerstuk verschijnt.

De vaste commissie voor Koninkrijksrelaties houdt in beginsel halfjaarlijks het zogenoemde Interparlementair Koninkrijksoverleg (IPKO). Dit jaar is het IPKO van 7 tot en met 10 januari maart gehouden op Curaçao en van 3 tot en met 6 juni in Den Haag.

De Kamer ontvangt meer buitenlandse delegaties dan dat zij uitzendt:

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ontvangsten parl. del.	28	50	35	27	54	26	47	35	66	45
Bijzondere procedures ⁵¹	27	15	26	20	34	33	42	42	70	59

Tabel 17 Ontvangsten buitenlandse gasten en delegaties

⁵⁰ Doorgaans begeleid door de ambtelijke permanente vertegenwoordiging van de Kamer bij het Europees Parlement.

⁵¹ Met "bijzondere procedures" worden bijvoorbeeld ontvangsten bedoeld van vertegenwoordigers van buitenlandse parlementen, regeringen of politieke organisaties die om politieke redenen geen commissieactiviteit kunnen zijn. Een of meer leden vormen de ontvangende partij; andere leden kunnen de ontvangst desgewenst bijwonen.

De Voorzitter, commissievoorzitters of hun plaatsvervangers nemen regelmatig deel aan conferenties in het buitenland, als zij genodigd zijn om het Nederlandse parlement daar te vertegenwoordigen (zie tabel 16). Ook daarvan vindt verslaglegging plaats.

Ook wat betreft de internationale contacten staat vast dat veel daarvan zich afspelen op het niveau van individuele leden of fracties.

Den Haag, 2015

Literatuur

(Overzicht van enkele in 2014 verschenen boeken en publicaties in tijdschriften over de Tweede Kamer)

Baalen, C.A. van e.a (red.)

Jaarboek Parlementaire Geschiedenis 2014 : het geld regeert
Amsterdam, 2014

Beun, H.

Tweede Kamer voert al dialoog met Europese Commissie
Internationale Spectator 2014 nr. 1 blz. 44-45

Biefang, A. e.a. (red.)

Erich Salomon & het ideale parlement : fotograaf in Berlijn en Den Haag, 1928-1940
Amsterdam, 2014

Boer, N. de e.a.

Twitter en de Tweede Kamer
Den Haag, 2014

Borman, T.C.

Dode letters in het RvO TK: artikelsgewijze behandeling en stemming
Regelmaat 2014 nr. 2 blz. 109-116

Bovend'Eert e.a.

Evaluatie van de kabinetsformatie 2012 : de toepassing van artikel 139a Reglement van Orde van de Tweede Kamer
S.l., 2014 (verschenen in Kamerstuk 33410 0072)

Drexhage, E.C.

De Eerste Kamer en het politieke primaat van de Tweede Kamer : lessen uit het buitenland
Nederlands Juristenblad 2014 nr. 34 blz. 2346-2355

Driel, N. van e.a.

De Tweede Kamerverkiezingen in vijftig stappen
Amsterdam, 2014

Fasseur, C.

Eigen meester, niemands knecht : het leven van Pieter Sjoerds Gerbrandy, minister-president in de Tweede Wereldoorlog
Amsterdam, 2014

Jong, A. de

Kamer moet in de spiegel blijven kijken

Zicht 2014 nr. 1 blz. 42-46

(Terugblik op de aanbevelingen van de stuurgroep parlementaire zelfreflectie)

